

En stärkt rättsprocess och en
ökad lagföring (SOU 2021:35)

Uppdraget

Brott inom kriminella nätverk är särskilt svåra att utreda. Behov av att överväga åtgärder som kan stärka rättsprocessen och öka lagföringen

- Straffrätt – mened, övergrepp i rättssak, skyddande av brottsling
- Kronvittnen – straffflindring vid utredningsmedverkan av annans brott
- Anonyma vittnen
- Stöd till och skydd av vittnen

Problembilden

- Kriminella nätverk – skrämselkapital gemensam nämnare
- Narkotikabrottsligheten genomsyrar
- Upptrappad konfliktnivå – dödliga våldet ökar
- Uppklaringen minskar
- Konsekvenser – tystnadskultur och otrygghet

Utgångspunkter

Förslagen ska inriktas mot samarbeten avseende brottslig verksamhet som skapar otrygghet i samhället

Straffrättsliga frågor

- Att motverka brott som begås inom ramen för kriminella nätverk kräver en väl fungerande rättsprocess
- Straffbestämmelserna om mened, övergrepp i rättssak och skyddande av brottsling spelar en väsentlig roll

Mened

- Skapa större spännvidd i straffmätningen
- Skapa förutsättningar för att det grova brottet ska tillämpas
- Ny grund för grovt brott
”uppsåt att förhindra utredning av eller lagföring för ett allvarligt brott”
- Tredubbling av straffet vid allvarliga fall
– t.ex. falskt alibi vid ett mord

Övergrepp i rättssak

- Grovt brott – ökat fokus på skrämselkapitalet

”Gärningen har innefattat hot som påtagligt har förstärkts med hjälp av vapen, sprängämne eller vapenattrapp eller genom anspelning på ett våldskapital eller som annars varit av allvarligt slag”

- Slopa ringa brott och böter

Skyddande av brottsling

- Höjt maximistraff för brott av normalgraden
- Höjt minimi- och maximistraff för grovt brott
- Ansvarsfrihetsregeln begränsas

Strafflindring vid medverkan till utredningen av annans brott

- Förenligt med Europakonventionen
- Finns i flertalet europeiska länder och tillämpas
- En särskild strafflindringsgrund
- Väsentliga uppgifter om allvarliga brott som någon annan begått
- Åklagaren ska lämna ett påföljdsförslag

Anonyma vittnen

- Krävs starka skäl – inskränker den grundläggande principen om en tilltalads rätt till full insyn
- Europakonventionen begränsar påtagligt tillämpningsområdet
- Finns i flera europeiska länder, men tillämpas sällan
- Utgångspunkt – mycket allvarliga brott där det finns en hotbild och är fråga om ett tillfällighetsvittne
- Begränsat bevisvärde
- Garanti för anonymitet kan inte ges
- Orealistiska förväntningar på anonymitet

Stöd till och skydd av vittnen

- Fokus på åtgärder som ökar tryggheten
- Bättre information till vittnen redan under förundersökningen om hur rättprocessen fungerar och om möjligheten till stöd
- Stärkt skydd för kontaktuppgifter till vittnen och andra förhörspersoner
- Stärkt skydd för den som hörs via videolänk